

УДК 341.32+355.2

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/337-338

Ярослав МОСКАЛЕНКО

курсант факультету підготовки
фахівців для підрозділів
превентивної діяльності

Валерій БІЛЧЕНКО

старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

НОРМАТИВНЕ ОФОРМЛЕННЯ МОБІЛІЗАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ У КРАЇНАХ, ЩО ПОТРАПИЛИ ПІД ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ: МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТ

Важливо відзначити, що більшість правових змін в Україні після отримання незалежності були запроваджені на основі вивчення та адаптації законодавства російської федерації з урахуванням досвіду та рекомендацій європейських країн. Це пояснює подібність систем військового законодавства обох держав. Важливим є розгляд практики регулювання цього питання в західних країнах з урахуванням різноманітності нормативно-правового забезпечення функціонування збройних сил у різних державах світу [1, с. 44].

Незважаючи на схожість систем військового законодавства України та російської федерації, українське законодавство пройшло значні зміни та модифікації з моменту отримання незалежності. Ці зміни відображають бажання України гармонізувати своє законодавство зі світовими стандартами і принципами, визнаними міжнародним співтовариством. Особлива увага приділяється використанню кращих практик європейських країн у сфері регулювання військових питань. У рамках цих змін Україна виявляє унікальний прогрес у дотриманні принципів правового регулювання та прагненні до високих стандартів в галузі правозахисту. Цей процес заслуговує визнання та похвали з боку світового співтовариства за зусилля, спрямовані на встановлення сучасних та ефективних норм військового законодавства. Зусилля України у цьому напрямі можуть сприяти підвищенню довіри міжнародного співтовариства та забезпечити стабільність та ефективність системи військового права в країні. Такі зміни в законодавстві створюють позитивний прецедент і можуть слугувати прикладом іншим країнам, які прагнуть покращити своє військове законодавство з урахуванням міжнародних стандартів.

Наприклад, військове законодавство Німеччини визначається особливістю, а саме тим, що питання, пов'язані із безпекою та обороною країни, регулюються прямо Конституцією Федеративної Республіки Німеччина. Варто відзначити, що цей конституційно закріплений період, відомий як «Стан оборони», хоч і не ідентичний, але подібний до концепції особливого періоду. Розділ X Конституції ФРН містить інформацію про «Стан оборони», визначаючи повноваження влади, права та обов'язки цивільного населення, а також військовослужбовців під час реальної збройної агресії з боку іноземних держав. Наприклад, згідно з цією Конституцією на військову службу можуть бути призвані чоловіки з 18-річного віку, а також жінки у віці від 18 до 55 років під час «Стану оборони» для обслуговування в цивільних санітарних службах та військових госпіталях.[1, с. 44].

Тим часом у воюючому Ізраїлі кожен громадянин, як юнак, так і дівчина, який є придатним до військової служби за станом здоров'я і досяг 18-річного віку, отримує повістку на військовий призов. Також призивають осіб відповідного віку, які мають статус «постійних жителів». Тривалість строкової служби для чоловіків складає 36 місяців, а для жінок – 24 місяці. Це надає призовникам можливість глибоко опанувати військову спеціальність. Студенти, які отримали відстрочку, зобов'язані відслужити 3 роки строкової служби після закінчення університету, а також ще чотири роки після отримання офіцерського звання. У цей період Міністерство оборони повністю фінансує їхнє навчання, проживання та щорічну відпустку [2, с. 46]. У такий спосіб армія залучає до своїх лав інтелектуальну молодь, оскільки багато з них віддають 7 років служби, стаючи офіцерами, і подальше пов'язують своє життя

з армією. При цьому кожен демобілізований отримує значну фінансову підтримку для навчання в вищих навчальних закладах або для відкриття власного бізнесу [2, с. 46].

Відповідно до законодавства більшості країн світу інтереси національної безпеки та оборони можуть приводити до введення обмежень у випадках надзвичайних обставин або періодів надзвичайного та воєнного стану. Це відображено в різноманітних підходах, які застосовуються в різних країнах у ситуаціях криз та воєнних конфліктів. Наприклад, такі поняття, як надзвичайний стан (в США, Великобританії, Канаді, Індії, ПАР), воєнний стан (в США, Нідерландах, Польщі), облоговий стан (в Бельгії, Франції, Угорщині), стан війни (в Бельгії, Італії), стан оборони (в Фінляндії, Коста-Ріці) і стан погрози (в Іспанії), є найбільш розповсюдженими методами функціонування країн у відповідних кризових обставинах.

Отже, можна зробити висновок, що механізми правового регулювання проведення мобілізації у державах, що зазнали військової агресії, виявляють значний різноманітний міжнародний досвід. Передусім виділяється важливість адаптації та удосконалення внутрішніх правових систем, враховуючи унікальні вимоги та ситуації кожної країни.

Подальший аналіз свідчить про велику різноманітність у підходах до військового законодавства та механізмів мобілізації. Кожна країна має власні особливості, включаючи терміни служби, вік та вимоги до військової служби для чоловіків і жінок. Такий індивідуалізований підхід дозволяє кожній державі адаптувати свою систему до внутрішніх потреб і викликів.

Важливим висновком є також те, що деякі країни, зокрема Ізраїль, активно залучають інтелектуальну молодь у свої збройні сили, сприяючи їхній підготовці та подальшій службі в оборонних структурах. Це може слугувати прикладом для інших країн, які шукають ефективні способи використання людських ресурсів у сфері національної безпеки.

Узагальнюючи, зауважимо, що міжнародний досвід вказує на потребу в гнучких та адаптованих механізмах правового регулювання, спрямованих на забезпечення ефективності та справедливості у сфері мобілізації в умовах військових конфліктів та загроз.

1. Вернигора В. В. Зарубіжний досвід правового регулювання військово-службових відносин під час особливого періоду. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. № 4. С. 43–47.

2. Горбовська О. В. Правове регулювання проходження військової служби в Україні : магістерська робота спеціальності 081 «Право». Полтава, 2021. 114 с.

УДК 341.45

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/338-339

Анастасія НІКІТЮК

здобувач вищої освіти

Анна АЛЕКСЄЄНКО

викладач кафедри загальноправових

дисциплін Херсонського факультету

Одеського державного

університету внутрішніх справ

МІЖНАРОДНА БОРОТЬБА ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ ТА СПІВРОБІТНИЦТВО ДЕРЖАВ

Міжнародні правопорушення провокують глобальні наслідки, і саме це породжує необхідність налагодження співробітництва між державами та міжнародними організаціями щодо боротьби зі злочинністю. Становлення співробітництва для протидії з міжнародними правопорушеннями бере початок із періоду зародження взаємовідносин між першими державами, коли були укладені двосторонні договори про видачу злочинців.

Поширення і масштаби транснаціональної організованої злочинності, торгівля і незаконне використання наркотиків, відмивання грошей, торгівля людьми, незаконна міграція, незаконний обіг зброї, тероризм, – усі ці явища було підкреслено як велику стурбованість у Декларації IX Конгресу ООН.

Міжнародне співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю має певні напрями та форми. Боротьба зі злочинністю належить до пріоритетних напрямів міжнародного співробітництва. Необхідністю у взаємодії держав у цій справі стало те, що зростання та